

R o z s u d o k
V m e n e S l o v e n s k e j r e p u b l i k y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Sakálovej a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Edity Bakošovej, v právnej veci žalobcov **1/ Ing. M. T.**, bývajúceho v B., **2/ T. G.**, bývajúcej v B., **3/ M. Č.**, bývajúcej v T.T., **4/ Ing. O. F.**, bývajúcej v B., **5/ Ing. S. W.**, bývajúcej v B., žalobcov 1/ až 3/ zastúpených JUDr. P. L., advokátom so sídlom v P. a žalobkyní 4/ a 5/ zastúpených I. S., advokátom so sídlom v B., proti žalovaným **1/ Slovenskej republike, zastúpenej Obvodným úradom Trenčín**, so sídlom v Trenčíne, Hviezdoslavova č. 3, **2/ Slovenskej republike - Lesom SR, štátnemu podniku**, so sídlom v Banskej Bystrici, Nám. SNP č. 8, **3/ O. L.**, so sídlo v L.L.4/ **Trenčianskemu samosprávnemu kraju**, so sídlom v Trenčíne, Hviezdoslavova č. 1, **5/ Slovenskej republike, zastúpenej Slovenským pozemkovým fondom**, so sídlom v Bratislave, Búdkova č. 36, **o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 4 C 703/2000, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 20. novembra 2007, sp. zn. 17 Co 160/2007, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovaným náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresný súd Považská Bystrica 9. novembra 2000 sa právny predchodca žalobcov 1/ až 5/ M. T. (ďalej len „M. T.“ alebo „dovolateľ“) domáhal určenia, že jeho matka M. T., bola vlastníčkou v žalobe a počas konania špecifikovaných nehnuteľností k 1. októbru 1948, k 28. máju 1958 a k 2. júlu 1958. Naliehavý právny záujem na tomto určení zdôvodnil potrebou preukázania vlastníckeho práva jeho matky ako podmienky úspešnosti ním uplatneného reštitučného nároku podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku. Nehnuteľnosti mali podľa jeho názoru prejsť do vlastníctva matky zánikom S. v D. L. (ďalej len „spoločnosť“) 1. októbra 1948, následkom uznesenia valného zhromaždenia spoločnosti z 15. septembra 1948 o vstupe spoločnosti do likvidácie k 1. októbru 1948, podľa vtedy platného obchodného zákonníka. Štyrmi rozhodnutiami Odboru poľného hospodárstva a lesného hospodárstva rady ONV Považská Bystrica, vydanými pre jednotlivé katastrálne územia (D.L., P., P. a T.) z 28. mája 1958 a 2. júla 1958, č.k. X. (ďalej len „rozhodnutia z roku 1958“) boli nehnuteľnosti v nich uvedené, jeho matke odňaté podľa zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy (ďalej len „zákon č. 142/1947 Zb.“).

Okresný súd Považská Bystrica rozsudkom z 8. marca 2007 č.k. 4 C 703/2000-403 žalobu zamietol. Žalovaným náhradu trov konania nepriznal. Právne svoje rozhodnutie neodôvodnil ustanoveniami príslušných právnych predpisov. Konštatoval len, že podľa zákona č. 142/1947 Zb. bola vykonaná revízia majetku spoločnosti o výmere X., nachádzajúceho sa v katastrálnych územiach T., D.L., P. a P., pričom v pozemkových vložkách bola o tom vyznačená poznámka. Poukázal na rozhodnutie Ministerstva pôdohospodárstva Československej republiky zo 6. mája 1948, č.j. X. (ďalej len „rozhodnutie ministerstva“), ktorým bola vykonaná revízia prvej pozemkovej reformy ohľadom majetku spoločnosti a boli zrušené predtým vydané rozhodnutia a spoločnosti boli podľa § 1 ods. 3 zákona č. 142/1947 Zb. vyvlastnené všetky jej nehnuteľnosti, okrem X., ktoré jej boli ponechané a v roku 1951 boli vykúpené štátom postupom podľa § 10 zákona č. 46/1948 Zb. o novej pozemkovej reforme. Toto rozhodnutie ministerstva považoval za rozhodné, keďže práve ním došlo k odňatiu celého majetku spoločnosti s výnimkou X.. Uviedol, že Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave vyhláškou uverejnenou 31. mája 1948 dalo spoločnosti výpoveď z hospodárenia na jej pozemkoch a pôda sa

stala predmetom pridelového pokračovania. Podľa názoru prvostupňového súdu boli potom rozhodnutia z r. 1958 vydané len za účelom usporiadania pozemnoknižného vlastníctva. Keďže v pozemkových vložkách bola ako vlastníč nehnuteľností uvedená spoločnosť, mal za to, že nehnuteľnosti boli odňaté tejto spoločnosti a nie M. T., ktorá bola podľa jeho názoru len jednou z účastinárov spoločnosti. Nestotožnil sa s názorom M. T., že podľa vtedy platného obchodného zákonníka nadobudla nehnuteľnosti spoločnosti do svojho vlastníctva jeho matka a že spoločnosť prestala existovať ako právny subjekt k 1. októbru 1948 na základe uznesenia valného zhromaždenia spoločnosti o vstupe spoločnosti do likvidácie k 1. októbru 1948. Ani tento záver prvostupňový súd neodôvodnil príslušnými ustanoveniami vtedy platného obchodného zákonníka.

Krajský súd v Trenčíne na odvolanie M. T. rozsudkom z 20. novembra 2007, sp. zn. 17 Co 160/2007 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, pričom proti svojmu rozhodnutiu pripustil dovolanie. Žalovaným náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Podľa názoru odvolacieho súdu, prvostupňový súd správne vyhodnotil rozhodnutia z roku 1958 ako rozhodnutia vydané len za účelom usporiadania pozemnoknižných vzťahov a vzťahov zápisu vlastníctva pre štát a jednotlivé subjekty, ktorým už boli pozemky pridelené. Konštatoval, že k vykonaniu revízie pozemkovej reformy na veľkostatku spoločnosti došlo na žiadosť R. pre O. D.L. zo 16. februára 1948, adresovanej Ministerstvu pôdohospodárstva v Prahe a že po vykonaní a predložení súpisu pozemkového majetku za spoločnosť v zmysle § 3 zákona č. 142/1947 Zb. bolo vydané rozhodnutie ministerstva pôdohospodárstva. Právne poukázal na vyhlášku Ministerstva pôdohospodárstva z 8. marca 1948 o riadnom hospodárení na pôde, ktorá je predmetom revízie prvej pozemkovej reformy, v ktorej prvom bode vyhláška ukladala vlastníkom pozemkového majetku, podrobeného revízii, povinnosť na tomto majetku riadne hospodáriť až do dňa, kedy tento majetok bude prevzatý štátom. Nakoniec poukázal na vyhlášku z 31. mája 1948, ktorou bola k 1. októbru 1948 daná spoločnosti výpoveď z hospodárenia na majetku o výmere cca X., nachádzajúcom sa v katastrálnom území D.L., P., P. a T.. Odvolací súd, na rozdiel od prvostupňového súdu, založil svoje rozhodnutie na tom právnom základe, že uplynutím výpovednej doby 1. októbra 1948 došlo k prechodu vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam zo zákona na štát prevzatím podľa § 6 zákona č. 142/1947 Zb. Neakceptoval, v odvolaní M. T. uvedenú námietku vyžadovanej intabulácie v súlade s vtedy platnou právnou úpravou. Vzhľadom

na tento právny záver odvolací súd potom považoval za právne bezvýznamné zaoberať sa okolnosťou zániku spoločnosti. Taktiež bez právneho zdôvodnenia len konštatoval, že M. T. nebola vlastníčkou nehnuteľností a že návrh bol súdom prvého stupňa zamietnutý dôvodne. Odvolací súd považoval svoje rozhodnutie za rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, preto proti nemu podľa § 238 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.“) pripustil dovolanie na posúdenie správnosti svojho právneho záveru v znení, či nehnuteľnosti, ktorých prechod do vlastníctva štátu upravoval právny predpis, v danom prípade zákon č. 142/1947 Zb., mohli prejsť do vlastníctva štátu zo zákona v období do 1. októbra 1948 i bez zápisu do pozemkovej knihy, alebo či bol nevyhnutný vklad vlastníckeho práva.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie podľa § 238 ods. 3 O.s.p. právny predchodca žalobcov. Dovolanie odôvodnil § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Namietal nesprávne právne posúdenie prechodu nehnuteľností do vlastníctva štátu zo zákona uplynutím výpovednej doby. Poukázal na § 17 zákona č. 142/1947 Zb., podľa ktorého sa na konanie podľa tohto zákona vzťahovali primerane príslušné predpisy zákona č. 215/1919 Zb. o zabraní veľkého majetku pozemkového (ďalej len „záborový zákon“) a doplňujúcich zákonov a pre samotné prevzatie zbytkových statkov podľa § 6 zákona č. 142/1947 Zb. platili primerane ustanovenia zákona č. 329/1920 Zb. o prevzatí a náhrade za zabraný majetok pozemkový (ďalej len „náhradový zákon“), ktorého § 26 uvádzal, že kde bolo podľa tohto zákona poznamenané zamýšľané prevzatie zabraného majetku štátom, vykonajú na návrh pozemkového úradu súdy vklad vlastníckeho práva pre štát Československú republiku s odvolaním sa na § 1 záborového zákona a na toto zákonné ustanovenie. Podľa jeho názoru sa pre nadobudnutie vlastníckeho práva štátom vyžadoval vklad vlastníckeho práva a k prechodu nehnuteľností na štát nemohlo dôjsť do 1. októbra 1948 bez jeho zápisu do pozemkovej knihy. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky navrhol, podľa § 243b ods. 2/ O.s.p., rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

M. T., po podaní dovolania 20. augusta 2008, zomrel. Dovolací súd v súlade s § 107 ods. 3 O.s.p. pokračoval v konaní s jeho právnymi nástupcami (dedičmi), ktorých okruh 31. marca 2009 oznámil súdu Notársky úrad v Považskej Bystrici a ktorí s podaným dovolaním ich

právneho predchodcu súhlasili.

Žalovaní 2/ a 4/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že rozsudok odvolacieho súdu považujú za správny a dovolanie za nedôvodné. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky preto navrhli dovolanie zamietnuť. Žalovaný 2/ zároveň navrhol, aby mu bola priznaná náhrada trov dovolacieho konania.

Žalovaní 1/, 3/ a 5/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 a 2 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Dovolanim možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

Podľa § 238 ods. 3 O.s.p., dovolanie je prípustné tiež proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho rozhodnutia, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Pred samotným posúdením správnosti napadnutého rozsudku krajského súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti treba uviesť, že vyslovením prípustnosti dovolania v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. vymedzuje odvolací súd zároveň aj právnu otázku zásadného významu, pre vyriešenie ktorej v dovolacom konaní vytvoril priestor. Dovolanie v takomto prípade okrem väd naplňujúcich znaky dovolacích dôvodov podľa § 241 ods. 2 písm. a/, b/ O.s.p., môže byť

odôvodnené len nesprávnym právnym názorom zaujatým v napadnutom rozhodnutí, a to práve v tej právnej otázke, ktorá viedla k prípustnosti dovolania.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že odvolací súd je viazaný tak rozsahom dovolania ako aj uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho obsahového vymedzenia. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p. neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolací súd najskôr skúmal, či napadnutý rozsudok nebol vydaný v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolateľ nenamietal, že by v konaní došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. a existencia procesnej vady takejto povahy nevyšla v dovolacom konaní najavo. Iné vady konania ani dovolaním namietané neboli a zo súdneho spisu nevyplývajú.

Prípustnosť dovolania na základe uvedeného tak vyplýva len z ustanovenia § 238 ods. 3 O.s.p. a zo skutočnosti, že odvolací súd samostatným výrokom svojho rozsudku pripustil proti svojmu rozhodnutiu dovolanie. Týmto ustanovením je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že rozhodnutie odvolacieho súdu je zásadného právneho významu. V takom prípade je dovolateľ oprávnený napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu výlučne len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve len v tej konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené. Predmetom súdneho posudzovania môžu byť potom len právne otázky, keďže na riešenie skutkových otázok dovolací súd nie je oprávnený ani vybavený procesnými prostriedkami (§ 243a ods. 2, veta druhá O.s.p.). Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd v predmetnom dovolacom konaní nepreskúmaval správnosť žiadneho skutkového záveru, ale ani správnosť tých právnych záverov, ktoré nesúvisia

s otázkou zásadného právneho významu, pre ktorú bolo dovolanie pripustené.

Odvolací súd pripustil dovolanie z dôvodu, že za otázku zásadného právneho významu považoval právne posúdenie, či nehnuteľnosti, ktorých prechod do vlastníctva štátu upravoval právny predpis, v danom prípade zákon č. 142/1947 Zb., mohli prejsť do vlastníctva štátu zo zákona v období do 1. októbra 1948 i bez zápisu do pozemkovej knihy, alebo či bol nevyhnutný vklad vlastníckeho práva. Tomu zodpovedá dôvod dovolania, ktorý má základ v tvrdení, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Keďže dovolateľ je oprávnený napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému bola prípustnosť dovolania založená výrokom odvolacieho súdu len z dôvodu uvedeného v ustanovení § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., preskúmal dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu len z hľadísk tohto uplatneného dovolacieho dôvodu.

Uplatnením dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. možno odvolaciemu súdu vytknúť, že jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania, odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci, je posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis a či ho aj správne interpretoval.

V súvislosti s vymedzenou dovolacou otázkou dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie prechodu nehnuteľností do vlastníctva štátu zo zákona v období do 1. októbra 1948 uplynutím výpovednej doby i bez vkladu vlastníckeho práva. Podľa jeho názoru k prechodu nehnuteľností do vlastníctva štátu mohlo dôjsť do 1. októbra 1948 až vkladom vlastníckeho práva pre štát, ktorý vykonávali v tom čase súdy na návrh pozemkového úradu.

Pre právne posúdenie položenej dovolacej otázky bolo potrebné vychádzať z obsahu právnych predpisov týkajúcich sa revízie prvej pozemkovej reformy v celom jej systéme, a to predovšetkým zo zákona č. 142/1947 Zb., z náhradového zákona, a záborového zákona, zákona č. 90/1947 Zb. o vykonaní knihovného poriadku strán konfiškovaného nepriateľského majetku

a o úprave niektorých právnych pomerov vzťahujúcich sa na pridelený majetok (ďalej len „zákon č. 90/1947 Zb.), v spojení s vykonávacími predpismi.

Zákon č. 142/1947 Zb. v §§ 1 až 6 upravoval predmet revízie, ktoré rozhodnutia a opatrenia podliehali revízii a ktorý orgán štátu bol oprávnený vykonať revíziu a vydať rozhodnutie o jej výsledku, povinnosť vlastníkov nehnuteľností spísať a ohlásiť svoj majetok, ktorý bol predmetom revízie podľa § 1, ako aj návrh príslušného orgánu na vyznačenie vo verejných knihách, že ide o majetok, ktorý je predmetom revízie a prevzatie zbytkových statkov.

Odvolačí súd odôvodnil prechod vlastníctva k nehnuteľnostiam na štát zo zákona, uplynutím výpovednej doby prevzatím podľa § 6 ods. 1 zákona č. 142/1947 Zb., bez potreby vkladu vlastníckeho práva.

Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 142/1947 Zb., ministerstvo pôdohospodárstva prevezme zbytkové statky (§ 1 ods. 1, písm. d/), za predpokladov ďalej uvedených. Prevzatím prechádzajú tieto nehnuteľnosti do vlastníctva štátu. Pre prevzatie platia primerane ustanovenia náhradového zákona.

Podľa § 17 zákona č. 142/1947 Zb., pre konanie podľa tohto zákona, vrátane vyvlastnenia pôdy podľa § 1 ods. 3, platili - okrem ustanovenia § 8 - primerane príslušné predpisy záborového zákona a zákonov ho doplňujúcich.

Na základe ustanovení zákona č. 142/1947 Zb. sa tak na konanie o prevzatí nehnuteľností, ktoré sa stali opäť zabranými, vzťahovali primerane aj príslušné predpisy záborového zákona a na prevzatie primerane ustanovenia náhradového zákona.

Záborový zákon, upravujúci ďalšie konanie o majetku, ktorý sa po revízii stal na základe rozhodnutia príslušného orgánu opäť zabraným, v § 5 uvádzal, že zabraním nadobudla

Československá republika právo zabraný majetok preberať a prideľovať. Pred skutočným prevzatím musela byť daná výpoveď osobám, ktoré hospodárili na tejto pôde, o ktorej prevzatie išlo (§ 13), pričom výpoveď bola podrobne upravená v náhradovom zákone.

Na zabranom majetku mal, v súlade s náhradovým zákonom, pozemkový úrad právo vykonať všetky prípravné práce, ktoré mali slúžiť k tomu, aby bol vypracovaný plán pre preberanie a prideľovanie zabraného majetku (§ 1 náhradového zákona). Vlastníkovi zabraného majetku pozemkového, pozemkový úrad oznámil, ktoré jeho nehnuteľnosti sa rozhodol prevziať podľa svojho pracovného plánu. Toto oznámenie podal na súde, v ktorého knihách boli preberané nehnuteľnosti zapísané (§ 2 náhradového zákona). Súd nariadil poznámku zamýšľaného prevzatia vo svojich knihách a doručil vlastníkovi nehnuteľnosti oznámenie s výzvou, aby sa do 30 dní odo dňa doručenia písomne vyjadril, či uplatňuje právo podľa § 11 záborového zákona (v spojení s § 1 ods. 3 a § 6 ods. 4 zákona č. 142/1947 Zb., aby mu boli pridelené pozemky o výmere X.), inak sa malo za to, že súhlasil so zamýšľaným prevzatím. Vlastníkove vyjadrenie potom dodal súd bez uznesenia pozemkovému úradu. Proti uzneseniu povoľujúcemu poznámku a vyzývajúcejmu vlastníka k vyjadreniu nebol prípustný opravný prostriedok (§ 3 náhradového zákona). O vyjadrení vlastníka rozhodoval pozemkový úrad v súlade s § 5 náhradového zákona. Ak pozemkový úrad vyhovel vlastníkovej žiadosti celkom alebo sčasti, oznámil to vlastníkovi a súdu, v ktorého knihách boli nehnuteľnosti zapísané s návrhom, aby bola poznámka zamýšľaného prevzatia vymazaná alebo obmedzená na nehnuteľnosti, ktoré mali byť prevzaté. Vyzvanie veriteľov a ich možnosť vyjadriť sa, upravoval § 11 náhradového zákona. Pred skutočným prevzatím zabraného majetku pozemkovým úradom bolo ďalej potrebné dať osobám hospodáriacim na tomto majetku výpoveď, ktorú upravovali §§ 12 až 25 náhradového zákona (v znení III. bodu zákona č. 44/1948 Zb. z 21. marca 1948, ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 142/1947 Zb. aj o úpravu výpovede formou verejnej vyhlášky).

Podľa § 12 náhradového zákona, pokiaľ tento zákon neustanovuje inak, musí byť pred skutočným prevzatím zabraného majetku pozemkovým úradom daná osobám na ňom hospodáriacim výpoveď aspoň trojmesačná. Spravidla musí byť daná výpoveď tak, aby osoba hospodáriaca na majetku mohla skončiť zberné práce a prevzatie pôdy aby sa mohlo uskutočniť

k 1. marcu alebo 1. októbru bežného roka. Pre prevzatie pôdy k 1. marcu 1948 stačí výpoveď jednomesačná.

V § 13 a § 14 náhradového zákona boli upravené situácie, kedy bolo možné skrátiť výpovednú dobu a prípady, kedy výpovedná doba nebola potrebná. V § 15 náhradového zákona bolo upravené skutočné prevzatie zabraného majetku bez výpovede v prípadoch, keď na nehnuteľnostiach určených k prevzatiu hospodárili už osoby, ktorým mali byť pridelené. V tomto prípade stačilo, ak bol vlastník vyrozumiený pozemkovým úradom o tom, ktoré nehnuteľnosti sa preberajú a ktorý deň platí za deň prevzatia.

Ustanovenie § 6 ods. 1 zákona č. 142/1947 Zb. výslovne v druhej vete uvádzalo, že zbytkové statky prechádzali do vlastníctva štátu prevzatím. Toto ustanovenie odkazovalo len primerane na náhradový zákon, v ktorom bola upravená výpoveď, ktorú bolo potrebné (okrem zákonom vymedzeným prípadov) dať pred samotným skutočným (faktickým) prevzatím.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, vzhľadom na situáciu v preskúvanom období, s prihliadnutím na vtedajší právny výklad príslušných právnych predpisov, poukazuje na to, že ukončením II. svetovej vojny došlo k zlomu vo výklade, ktorým okamihom dochádzalo k zmene skutočného vlastníka zabraného pozemkového majetku. Viedla k tomu vtedajšia hospodárska a politická situácia. Štát bol v tej dobe nútený dať pred zabezpečením súladu medzi skutočným právnym stavom a stavom zapísaným v pozemkovej knihe prednosť tomu, aby pôda bola čo najrýchlejšie pridelená novým vlastníkom, ktorí by zabezpečili jej obhospodarovanie. Štát považoval v tej dobe za nevyhnutné zabezpečiť nielen obhospodarovanie pôdy zabranej v I. pozemkovej reforme, ale i obhospodarovanie rozsiahleho majetku konfiškovaného a zabraného revíziou prvej pozemkovej reformy v súvislosti s ukončením II. svetovej vojny. S ohľadom na tieto spoločenské zmeny bol v tej dobe uplatňovaný výklad, podľa ktorého sa vlastníctvo k obhospodarovanej pôde nenadobúdalo ani zápisom vlastníctva do pozemkových kníh, ani vyhotovením listín, na ktorých základe by takýto zápis bolo možné vykonať. Podľa vtedajšieho výkladu sa vlastníctvo nehnuteľností nadobúdalo oprávneným prevzatím faktickej držby, nie až prevzatím držby knihovnej. Vlastníctvo zabraného pozemkového majetku sa teda

v povojnovej dobe nadobúdalo už tým, že nový vlastník zabranú pôdu oprávnenne prevzal a začal na nej hospodáriť. Oprávnené prevzatie zabranej pôdy v uvedenom zmysle nastávalo vtedy, keď bola daná pôvodnému vlastníkovi preberaného majetku výpoveď z hospodárenia podľa záborového a náhradového zákona a výpovedná doba riadne uplynula. Uvedený záver vyplýva jednoznačne z vyššie uvedených ustanovení. Vyhotovenie vkladových listín a zápis do pozemkovej knihy boli už len vykonaním knihovného poriadku. Knihovný poriadok sa v určitých prípadoch vykonával až následne po prevzatí vlastníckeho práva k pôde novým vlastníkom, ako jednoznačne vyplýva z ustanovení zákona č. 90/1947 Zb. Vykonanie knihovného poriadku bol proces, ktorým mal byť následne uvedený stav zápisu v pozemkovej knihe a v pozemkovom katastri do súladu so skutočným právnym stavom. Vzťahoval sa nielen na majetok konfiškovaný podľa dekrétov prezidenta republiky č. 12/1945 Zb. a č. 108/1945 Zb., ale aj na majetok zabraný, a to podľa § 14 zákona č. 142/1947 Zb. Vykonaním knihovného poriadku žiadne práva nevznikli, len už existujúcim právam bola poskytnutá verejná publicita. Preto z prípadného nevykonania knihovného poriadku nemožno vyvodiť, že by nevzniklo právo, ktoré malo byť do pozemkovej knihy zapísané. Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na smerovaný vývoj, ktorým bolo po 1. januári 1951 potom od intabulačného princípu celkom upustené.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že po účinnosti predpisov o revízii prvej pozemkovej reformy a novelizácii náhradového zákona po II. svetovej vojne, stačilo k prechodu vlastníckeho práva u nehnuteľností, u ktorých bola vyznačená poznámka zamýšľaného prevzatia, faktické prevzatie štátom, prípadne prídelcom, po uplynutí výpovednej doby z hospodárenia na zabranej pôde. K prechodu vlastníckeho práva prevzatím pritom nebolo potrebné vykonanie zápisu do pozemkovej knihy, ani vyhotovenie vkladovej listiny. Pokiaľ sa štát alebo orgán, ktorý v mene štátu zabranú pôdu prevzal do vlastníctva, nepostaral o vykonanie knihovného poriadku v pozemkovej knihe alebo o zápis vlastníckeho práva štátu ihneď, respektíve vôbec, bol tak, resp. je zapísaný ako vlastník stále ten subjekt, ktorý vlastnil zabraný majetok pred jeho prechodom na štát. Samotná okolnosť, že vlastníctvo štátu nie je v katastri zapísané tam, kde bola v pozemkovej knihe zapísaná poznámka zamýšľaného prevzatia, ešte neznamená, že štát sa vlastníkom zabraných nehnuteľností nestal. Rozhodujúca je tu okolnosť, či štát nehnuteľnosti fakticky prevzal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podporu svojho právneho názoru považuje za potrebné poukázať na právne ustanovenie, ktoré bolo v Českej republike doplnené do zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku s účinnosťou od 1. júla 1993, a to § 32 ods. 2, ktorým sa v Českej republike odstránili výkladové rozpory a bolo jednoznačne ustálené, že za okamih prechodu na štát alebo inú právnickú osobu postupom podľa zákona č. 142/1947 Zb. sa považuje deň faktického prevzatia nehnuteľnosti štátom alebo inou právnickou osobou.

Na základe uvedených ustanovení právnych predpisov, vzťahujúcich sa na úpravu revízie prvej pozemkovej reformy, sa Najvyšší súd Slovenskej republiky stotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že k prechodu vlastníctva k nehnuteľnostiam na štát pred 1. októbrom 1948 došlo uplynutím výpovednej doby prevzatím nehnuteľností bez zápisu vkladu vlastníckeho práva. Prevzatím podľa § 6 ods. 1 zákona č. 142/1947 Zb., za splnenia predpokladov uvedených v tomto ustanovení, prechádzali nehnuteľnosti do vlastníctva štátu. Týmto prevzatím sa rozumelo faktické prevzatie nehnuteľnosti (ako správne vyvodil odvolací súd) uplynutím výpovednej doby.

V preskúvanom prípade bola vyhláškou daná výpoveď z hospodárenia (založená na č.l. 192 spisu) k 1. októbru 1948. Hospodáriace osoby boli povinné v súlade s touto vyhláškou vypovedané nehnuteľnosti so všetkým príslušenstvom odovzdať k uvedenému dňu Povereníctvu pôdohospodárstva a pozemkovej reformy alebo osobe ním označenej pod exekúciou podľa §§ 90-95, 101, 125 vládneho nariadenia č. 8/1928 Zb.

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že dovolateľ napadol dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu. Keďže v konaní neboli zistené vady uvedené v § 237 O.s.p. a konanie nie je postihnuté ani inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie ako nedôvodné zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V dovolacom konaní úspešným žalovaným vzniklo právo na náhradu trov konania proti

žalobcom, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovaným 1/, 3/ a 5/ žiadne trovy konania nevznikli. Žalovaný 4/ si náhradu trov dovolacieho konania neuplatnil a žalovaný 2/ si ju síce uplatnil, avšak výšku trov konania nevyčíslil do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia. Zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia nevyplývajú žiadne trovy, preto im dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (§ 151 ods. 2 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2011

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová

